

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระสินเชื่อทางการเกษตรของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแม่ทา จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวม เอกสาร วารสาร หนังสือ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยแยกออก ประเด็น ดังนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกร
- 3.ประวัติความเป็นมาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 4.การให้บริการสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อการเกษตร

ความหมายของสินเชื่อหรือเงินกู้ (สุนี,2520)

สินเชื่อหรือเงินกู้หรือเครดิต “Credit” เป็นคำที่มาจากภาษาละติน “Credittum” ซึ่งแปลว่า “Totrust” ตามความหมายของ “เครดิต” จึงเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไปว่า ความสามารถในการกู้ยืมเงินของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมีสัญญาหรือเงื่อนไขที่จะชำระเงินนั้น ๆ ในอนาคต ซึ่งในการกู้ยืมนี้มีทั้งด้านส่วนตัวและในวงการธุรกิจ

ความหมายของสินเชื่อ (คลังปัญญา,2549)

สินเชื่อ เป็นความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายในการที่จะให้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อน โดยมีสัญญากำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขการชำระคืนในอนาคต สินเชื่อจะให้ความสำคัญและคำนึงถึงในเรื่องของสภาพคล่องเป็นอย่างมาก

สินเชื่อประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. ความเชื่อ Trust
2. การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ Economic Exchange
3. ความเสี่ยง Risk
4. เวลาในอนาคต Futurity

เราอาจกล่าวถึงสินเชื่อในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้คือ

ทางด้านการค้า : สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อถือที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ซื้อไปก่อน โดยยังไม่ต้องชำระเป็นเงินสด แต่มีสัญญาการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการนั้นในวันข้างหน้าตามการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามมา

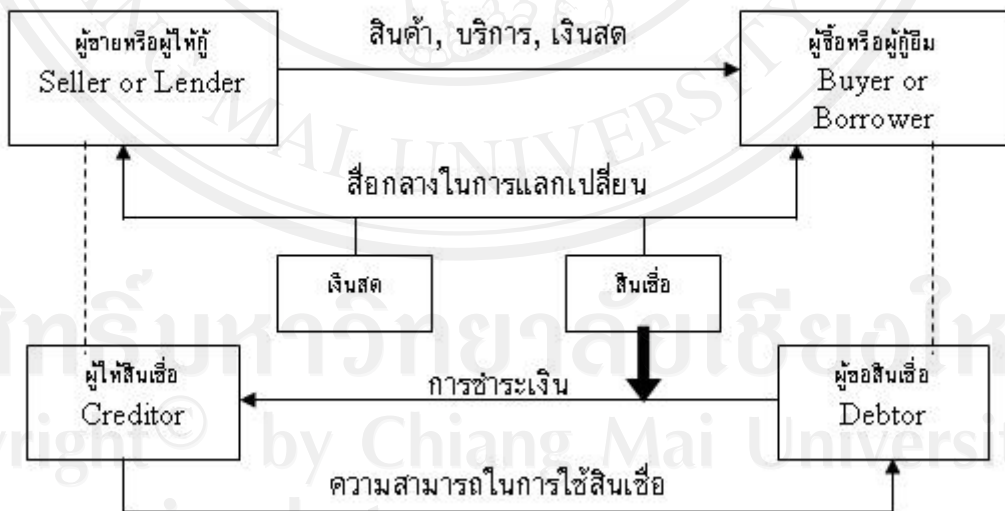
ทางด้านผู้บริโภค : สินเชื่อ หมายถึง ความสามารถที่จะได้สินค้าหรือบริการไปใช้ก่อน โดยตกลงว่าจะนำเงินมาชำระค่าสินค้าหรือบริการในภายหลัง

ทางด้านสถาบันการเงิน : สินเชื่อ หมายถึง บริการชนิดหนึ่งของสถาบันการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้หลักแก่สถาบันการเงิน คือดอกเบี้ยรับจากการให้สินเชื่อและค่าธรรมเนียมต่างๆ

กระบวนการทางด้านสินเชื่อ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. Credit Transaction การเกิดรายการสินเชื่อ
2. Credit Standing สถานะทางสินเชื่อ
3. Credit Instruments การใช้เครื่องมือประกอบการด้านสินเชื่อ

“กระบวนการเกิดสินเชื่อ (Credit Transaction)”

ภาพ 2.1 กระบวนการเกิดสินเชื่อ (Credit Transaction)

กระบวนการเกิดสินเชื่อเริ่มต้นเมื่อผู้ขาย (ผู้ให้สินเชื่อ) จัดหาสินค้า, บริการ, เงินทุนให้กับผู้ซื้อ (ผู้ขอสินเชื่อ) และผู้ซื้อ (ผู้ขอสินเชื่อ) จะต้องจัดหาสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of exchange) เพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้า หรือบริการที่ได้รับจากผู้ขาย (ผู้ให้สินเชื่อ) ซึ่งอาจเสนอเงินสด (Money) หรือสินเชื่อ (Credit) ก็ได้ ซึ่งถ้าหากสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นเงินสด กระบวนการซื้อขายสินค้าหรือบริการก็จะเกิดขึ้นได้อย่างสะดวกรวดเร็ว แต่ถ้าใช้สินเชื่อในการชำระค่าสินค้าหรือบริการ ผู้ซื้อ (ผู้ขอสินเชื่อ) ก็ต้องสัญญาว่าจะชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ในอนาคตข้างหน้าตามแต่จะตกลงกัน ซึ่งการเกิดสินเชื่อขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ขาย (ผู้ให้สินเชื่อ) ว่าข้อตกลงตามสัญญาของผู้ซื้อ (ผู้ขอสินเชื่อ) มีมูลค่าเป็นตัวเงินและยอมรับให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนได้

เมื่อเกิดสินเชื่อแล้ว จะมีผู้เกี่ยวข้องอยู่ 2 ฝ่าย คือ ผู้ขายที่อาจจะเรียกได้ว่า ผู้ให้สินเชื่อ (Creditor) และผู้ซื้อ อาจเรียกได้ว่า ผู้ขอสินเชื่อ (Debtor) เมื่อผู้ขอสินเชื่อ ได้รับสินเชื่อที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ให้สินเชื่อเรียบร้อยแล้ว ต้องแสดงความสามารถในการจ่ายชำระเงินคืนให้กับผู้ให้สินเชื่อในอนาคตตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งความสามารถในการชำระหนี้จะขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้ขอสินเชื่อ และความตั้งใจที่จะชำระหนี้ให้กับผู้ให้สินเชื่อ (คลังปัญญาไทย,2549)

ความสำคัญของสินเชื่อ (Credit) แยกออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1.เครดิต หรือสินค้านำทางการค้า ได้แก่ การซื้อขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ หรือการขยายเครดิตในทางการค้า การให้กู้ยืม คือการให้บริการทางเครดิต

2.ฐานะทางเครดิต หมายถึง การยอมรับในการที่จะให้มีการขยายสินค้าเป็นเงินเชื่อ และมีการให้ข้อสัญญาจะชำระเงินในอนาคต ถ้าหากลูกค้าเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นที่น่าเชื่อถือถึอนั้น แสดงว่าฐานะทางเครดิตของลูกค้าดี

3.การใช้เครื่องมือทางเครดิต ได้แก่ ตราสารหรือเอกสาร เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ทั้ง 3 ประการนี้มีความเกี่ยวข้องกันอยู่ตลอดเวลา ผู้ซื้อต้องการจะซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ จะต้องติดต่อผู้ขาย ซึ่งผู้ขายจะต้องทราบฐานะทางเครดิตของลูกค้า เพื่อการตัดสินใจจะให้เชื่อเป็นเงินเชื่อหรือไม่ ซึ่งการเสี่ยงภัยจะมีมากหรือน้อยก็แล้วแต่คุณสมบัติทางเครดิตของลูกค้า ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยก็จำเป็นจะต้องมีเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ อีกทั้งได้แบ่งลักษณะเครดิตที่ได้เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สถานที่ และความเชื่อถือของชุมชนแต่ละแห่ง ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

- 1.ลักษณะเครดิตในแง่ของการสื่อสารกลางการเปลี่ยนแปลง
- 2.ลักษณะของเครดิตในแง่การบริหาร

3.ลักษณะเครดิตในแง่ของเศรษฐศาสตร์

4.ลักษณะของเครดิตในแง่ ของความรับผิดชอบต่อสังคม

การจัดแบ่งประเภทของสินเชื่อการเกษตร โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการให้และความต้องการเป็นเกณฑ์ แยกได้ดังนี้ (กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตรประเทศไทย,2523)

- 1.ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการผลิต เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์
- 2.ตามระยะเวลา ได้แก่ สินเชื่อระยะสั้น ระยะปานกลาง ระยะยาว
- 3.ประเภทลูกหนี้ ได้แก่ สินเชื่อรายบุคคลประเภทกลุ่มและประเภทสถาบันการเกษตร
- 4.ประเภทกิจกรรม ได้แก่ สินเชื่อที่ใช้ในการเกษตร

โดยทั่วไปแหล่งเงินทุนของเกษตรกรจะได้มาจาก 2 แหล่งด้วยกันคือ เงินออมของตนเองที่นำมาลงทุน และเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมจากบุคคลหรือสถาบันการเงินที่เรียกว่า สินเชื่อ หรือ เงินกู้ และด้วยเหตุที่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ดังนั้นสินเชื่อทางการเกษตรจึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นในการดำเนินธุรกิจการเกษตร

สินเชื่อให้ทั้งคุณและโทษต่อเกษตรกร ในส่วนที่ให้คุณก็คือเกื้อกูลเพิ่มทรัพย์สินของเกษตรกร (ทรัพย์สินเพิ่มกว่าหนี้สินเพิ่ม) และการเจริญเติบโตของภาคเกษตรกรรมโดยรวม ในส่วนที่ให้โทษก็คือเกษตรกรจำนวนหนึ่งจำต้องแบกภาระหนี้สินคั่งค้างติดต่อกัน จนยากที่จะแก้ไขโดยลำพังตนเอง (หนี้สินเพิ่มมากกว่าทรัพย์สินเพิ่ม) การวิเคราะห์เจาะลึกถึงปัญหาหนี้สินเกษตรกรเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธีนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ควบคู่ไปกับสภาพหนี้สินทรัพย์สินของเกษตรกร ทั้งนี้จะทำให้ได้ข้อสรุปว่าความสามารถชำระคืนหนี้สินนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดจากความจงใจบิดพลิ้ว

สินเชื่อเพื่อการเกษตร

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง การให้กู้ยืมหรือการให้เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการกสิกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดให้ผู้ที่จะได้รับเงินเชื่อ คือ เกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติบุคคล กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร และรวมถึงการให้กู้ยืมและให้เครดิตแก่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ที่ทำธุรกิจทางด้านปัจจัยการผลิตในฟาร์ม แต่ในการให้กู้ยืมและให้เครดิตแก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่ทำด้าน Agro - industry ไม่ถือว่าเป็นสินเชื่อทางการเกษตร (กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตรประเทศไทย,2523)

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง การกู้ยืมของเกษตรกรเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเกษตรกรรม หรือเพื่อช่วยในการผลิตและการขายผลผลิตการเกษตร การให้สินเชื่อนั้นอาจเป็นเงินสด หรือเป็นสิ่งของ เช่น ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ

สินเชื่อการเกษตร ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ.2509 มิได้ระบุ ความหมายของสินเชื่อการเกษตรโดยตรง แต่ในมาตรา 9 และ 10 ของหมวด 2 ว่าด้วยวัตถุประสงค์ ได้กำหนดให้ธนาคารให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1.ให้เงินกู้แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร
- 2.ค้ำประกันเงินกู้ที่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร กู้จากสถาบันการเงินอื่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของธนาคาร
- 3.จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร
- 4.รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันมีกำหนดวันแต่ประเภทที่ใช้ใช้ในการถอน
- 5.ออก ซื่อ หรือขายตั๋ว หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด รวมทั้งเก็บเงินตามตั๋วหรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าว
- 6.กระทำการกิจการอย่างอื่น บรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์

ความเป็นมาของสินเชื่อเพื่อการเกษตรในประเทศไทย

ปี 2459 สหกรณ์หาทุน สหกรณ์ที่ตั้งแห่งแรกในประเทศไทยคือ สหกรณ์วัดจันทร์(อ.เมือง จ. พิษณุโลก) โดยการกู้เงินจากธนาคารสยามกัมมาจล ขอสินเชื่อเป็นวงเงิน 300,000 บาท เพื่อใช้เป็นทุนแก่สหกรณ์ต่างๆ ในเขตพิษณุโลกและลพบุรี โดยให้ชำระคืนภายใน 10 ปี

ปี 2486 รัฐบาลได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ โดยรับโอนหนี้จากธนาคารสยามกัมมาจล และธนาคารออมสินรวมทั้งสินทรัพย์อื่นๆ

ปี 2509 ก่อตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.)เพื่ออำนวยความสะดวกเพื่อการเกษตรโดยเฉพาะ

ปี 2516 ธนาคารพาณิชย์ต่างๆเริ่มสนับสนุนโครงการสินเชื่อเพื่อการเกษตรเต็มที่ โดยให้กู้โดยตรงและเอาเงินฝากไว้กับธ.ก.ส.ให้กู้

ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องปล่อยสินเชื่อไม่น้อยกว่าร้อยละ 13 ของยอดเงินฝาก

แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร

แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร ได้แก่ 1. นายทุนเอกชน 2. สถาบันการเงินเอกชน 3. สถาบันการเงินของรัฐ

1. นายทุนเอกชน

เป็นแหล่งสินเชื่อการเกษตรที่เกษตรกรได้ใช้กันแพร่หลายสะดวก ถึงแม้จะเสียอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าแหล่งสินเชื่อเกษตรอื่น ๆ การลงทุนทั้งด้านเกษตรกรรมและด้านอุตสาหกรรมต้องใช้ทุนแรงงานและวิชาการ เงินสามารถบันดาลให้เกิดปัจจัยดังกล่าวข้างต้นและปัจจัยอื่น ๆ เช่นนำไปซื้อแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ พันธุ์พืช นายทุนเอกชนเป็นแหล่งทุนที่หาง่าย มีอยู่ทั่วไปในทุกท้องถิ่น สามารถกู้ได้สะดวกกว่าแหล่งอื่น ๆ โดยทำในรูปการ กู้ยืม จำนอง จำน่า ขายฝาก (อาจใช้คินเป็นผลผลิตก็ได้ ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย) การพึงบริการเงินทุนจากนายทุนเอกชนเกษตรกร ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่นในส่วนของเกษตรกร ถ้ากู้เกินกว่า 50 บาทต้องทำเป็นหนังสือ การ จำนองที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ในส่วนของนายทุนเอกชนต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ให้ขัดกับกฎหมายที่ควบคุมกิจการสินเชื่อ

กล่าวโดยสรุป แม้จะเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่เกษตรกรเพราะมีบริการที่สะดวก สำหรับเกษตรกร แต่ก็พึงระมัดระวังให้มากในการขอรับบริการจากแหล่งประเภทนี้ เพราะดอกเบี้ยค่อนข้างสูง

2. สถาบันการเงินฝ่ายเอกชน

ธนาคารพาณิชย์

2.1. ประเภทของสินเชื่อการเกษตร

ก.สินเชื่อเกษตรประเภทรายบุคคล ให้คนที่ประกอบกิจการเกษตรขนาดใหญ่มีเนื้อที่มาก มีความสามารถดีแต่ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ในระยะสั้น หรือเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานระยะยาว

ขั้นตอนการขอสินเชื่อ ติดต่อสาขาธนาคาร เสนอโครงการดำเนินงานด้วยตนเองให้ธนาคารพิจารณา ซึ่งโครงการต้องเขียนขึ้นเอง โดยอาศัยคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ธนาคาร โดยจะใช้แบบฟอร์มของธนาคารหรือไม่ก็ได้

ข.สินเชื่อการเกษตรประเภทกลุ่ม เป็นเงินให้กู้ยืมแก่เกษตรกรรายย่อย ผู้มีที่ดินน้อย หรือไม่มียศ หรือเช่า มีความสามารถดีพอสมควร เป็นให้กู้ยืมเงินลงทุนในฤดูกาลหนึ่ง ๆ หรือเฉพาะเงินกู้ระยะสั้น

ขั้นตอน ติดต่อโดยตรงกับสาขาธนาคารในท้องที่ที่ตนประกอบกิจการเกษตรอยู่

ค.สินเชื่อการเกษตรประเภทสหกรณ์การเกษตร

วิธีการและขั้นตอน

สหกรณ์การเกษตร ติดต่อยื่นคำขอกู้เงิน โดยตรงกับธนาคารพาณิชย์สาขาในท้องถิ่นที่มีสหกรณ์การเกษตรมีสำนักงานอยู่

2.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาให้สินเชื่อ

ก.สินเชื่อการเกษตรบุคคล

คุณสมบัติ ต้องประกอบอาชีพเกษตร ทำอาชีพนี้ 2 ปีมาแล้ว อายุ 20-60 ปี มีที่ดินที่ใช้ประกอบการขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือเป็นนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเกษตร เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน ต้องแสดงฐานะกิจการที่จะสร้างประโยชน์ให้เกษตรกรที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร ลักษณะของตลาดที่จะรับซื้อสินค้าที่หลักขึ้นมาแล้ว

จำนวนเงินให้กู้ ไม่จำกัดจำนวน ขึ้นอยู่กับโครงการที่เหมาะสมหรือไม่

ระยะเวลาการให้กู้

ระยะสั้น ไม่เกิน 18 เดือน ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์

ระยะปานกลาง ไม่เกิน 5 ปี เลี้ยงสัตว์ เครื่องทุ่นแรงขนาดเล็กของกิจการ

ระยะยาว ซื้อมีที่ดิน เครื่องจักรกลขนาดใหญ่ ใช้หนี้เก่ามากกว่า 5 ปี

หลักประกันเงินกู้ ใช้หลักทรัพย์อื่น ๆ ที่ธนาคารเห็นสมควรจดจำนองเป็นประกันหรืออาจใช้บุคคลค้ำประกัน ร่วมบางส่วนก็ได้

ข.สินเชื่อการเกษตรประเภทกลุ่ม

คุณสมบัติของเกษตรกร เป็นเกษตรกร ทำเกษตรมาไม่น้อยกว่า 2 ปี อายุ 20-60 ปี จำนวนเงินให้กู้อยู่รายละ ไม่เกิน 10,000 บาท แต่ภายใน 2 ปีแรกสมาชิกกลุ่มไม่ควรได้รับการพิจารณาให้กู้เกินรายละ 5,000 บาท ระยะเวลาให้กู้นั้นเนื่องจากให้กู้เพื่อลงทุนประจำปี จึงเป็นสินเชื่อระยะสั้นไม่เกิน 18 เดือน อัตราดอกเบี้ย 12% หรือตามความเหมาะสม หลักประกัน ค้ำประกันกันเอง ไม่ต้องจดจำนองหลักทรัพย์ ถ้าคนใดคนหนึ่งในกลุ่มไม่ชำระคืนตามสัญญา สมาชิกคนอื่น ๆ ก็จะช่วยกันเฉลี่ยชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย

ค.สินเชื่อเกษตรกรประเภทสหกรณ์การเกษตร_คุณสมบัติ เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวนเงินให้กู้ กู้ได้ไม่เกิน 12 เท่าของเงินทุนสหกรณ์ ระยะเวลาให้กู้ไม่เกิน 3 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปีหรือตามความเหมาะสม สำหรับหลักประกันให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของสหกรณ์ 4 คน คือ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เภรณูญิก ทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้

2.3 การรวบรวมข้อมูลประกอบการพิจารณาสินเชื่อ

เมื่อมีลูกค้าไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรที่จะกู้รายบุคคลหรือรายกลุ่ม หรือสหกรณ์ ธนาคารจะดำเนินการดังนี้

ก. สัมภาษณ์ ในเรื่องต่อไปนี้

1. ประวัติของผู้ขอกู้และประวัติดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา
2. จำนวนเงินที่ขอกู้ วัตถุประสงค์ของการขอกู้
3. กิจการที่อยู่ปัจจุบัน และโครงการดำเนินงานต่อไป
4. ทรัพย์สินและหนี้สินในปัจจุบัน

ข. ออกสำรวจกิจการผู้ขอกู้

นอกเหนือจากข้อ ก. แล้วเจ้าหน้าที่สินเชื่อจะนัดผู้ขอกู้เพื่อไปเยี่ยมชมและสำรวจกิจการ ณ ที่ประกอบการผู้ขอกู้ หลักสำคัญก็เพื่อไปดูสภาพกิจการ ก็เพื่อตรวจสอบถามจริงเปรียบเทียบกับคำบอกเล่าในขั้นแรก การไปดูในพื้นที่จะช่วยให้เกิดความคิดที่จะสอบถามรายละเอียดบางประการเพิ่มเติม เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ควรถ่ายรูปผู้ขอกู้ บ้านที่ดินที่ประกอบการพืช สัตว์ รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งปลูกสร้างตลอดจนหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันเพื่อนำมาประกอบรายงานผู้มีอำนาจสินเชื่ออนุมัติด้วย

ค. จัดหาข้อมูลจากแหล่งอื่น

ต้องสำรวจรายละเอียดสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับผู้กู้ เช่น เพื่อนบ้าน หรือธนาคารอื่นที่ผู้กู้ใช้สินเชื่ออยู่ก่อน สอบถามประวัติการชำระหนี้ การปฏิบัติตามสัญญา การชำระเงิน หนี้ค้าง ตลอดจนประวัติของการดำเนินธุรกิจของผู้กู้

2. คู่แข่งขันที่ประกอบกิจการเกษตรในลักษณะเดียวกัน ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ราคาขาย การตลาด ฐานะทางการค้าของผู้ขอกู้ ต้องนำมาวิเคราะห์เสียก่อนที่จะนำไปใช้ เพราะคู่แข่งมักให้ข้อมูลที่เป็นไปในด้านเสียหายมากกว่าสนับสนุน

3. ผู้นำท้องถิ่นที่รู้จักผู้กู้ดี เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ประวัติส่วนตัว ความประพฤติสภาพทางสังคมของผู้ขอกู้

4. ข้อมูลมือสอง หรือข้อมูลแบบทุติยภูมิ Secondary data หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งรายงานเกี่ยวกับสถานะความเคลื่อนไหวทางการผลิตและการตลาด หน่วยราชการและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.สถาบันการเงินของรัฐ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

หน้าที่ ออกแบบจัดพิมพ์ธนบัตร การจัดการทุนสำรองตามกฎหมายของสถาบันการเงินต่าง ๆ การรับฝากเงินหรือ กระแสรายวันโดยไม่จ่ายดอกเบี้ย การซื้อขาย และช่วงซื้อลดตั๋วแลกเงิน และตัวสัญญาใช้เงิน กิจกรรมอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

ธนาคารแห่งประเทศไทยช่วยเหลือเกษตรกรอย่างไร

- 1.รับช่วงซื้อลด ตั๋วแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน ที่เกิดจาก กิจกรรมอุตสาหกรรม,เกษตรกรรม
- 2.ควบคุมธนาคารพาณิชย์ โดยกำหนดระบบสินเชื่อให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติ เช่น ให้สินเชื่อในกิจการประเภทใด ๆ ไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนด
- 3.ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อเกษตรตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา และได้กำหนดเงื่อนไขพิเศษสำหรับ ธนาคารพาณิชย์สาขาเปิดใหม่ในเขตอำเภอรอบนอก ต้องปล่อยสินเชื่อเกษตรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของเงินฝากในเดือนเดียวกัน ถ้าปล่อยต่ำกว่าเป้า จะถูกบังคับให้นำเงินฝาก ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยไม่ได้ดอกเบี้ย
- 4.การดำเนินการสินเชื่อเกษตร ธนาคารจะไม่ติดต่อกับบุคคลใด ในส่วนที่เกี่ยวกับสินเชื่อ แต่จะดำเนินการฝ่ายสถาบันการเงิน โดยการขายตั๋วแลกเงินและพันธบัตรรัฐบาลให้กับสถาบันการเงินเอกชนเพื่อนำไปจำหน่ายอีกช่วงหนึ่งสถาบันการเงินฝ่ายเอกชนก็จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากเงินส่วนลด

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส)

วัตถุประสงค์ ช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร

หน้าที่

- 1.ให้กู้เงินแก่ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยต่ำ
- 2.รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป โดยให้ดอกเบี้ยเท่ากับธนาคารอื่น

สาขา คือตัวแทนของ ธกส ที่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อดำเนินการด้านสินเชื่อ การเกษตรและรับฝากเงินรวมทั้งการบริหารงานสินเชื่อการเกษตรในแต่ละ จังหวัด มีผู้จัดการสาขา เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

หน่วยอำเภอ เป็นหน่วยปฏิบัติงานสินเชื่อการเกษตรของ ธกส. ประจำอำเภอต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในการติดต่อกับธนาคารรวมทั้งการตรวจสอบคุณสมบัติเกษตรกร การควบคุมและแนะนำการใช้เงินกู้ การจัดเตรียมเอกสารสัญญาต่างๆในการขอกู้เงินของเกษตรกร มีหัวหน้าหน่วยเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

ชกส. แบ่งการให้เงินกู้ 5 ทางคือ

ก.การให้กู้แก่เกษตรกรรายบุคคล (ข้อ ก และ ข หลักเกณฑ์คล้ายกับของธนาคารพาณิชย์)

ข.การให้กู้แก่กลุ่มเกษตรกร

ค.การให้กู้แก่สหกรณ์การเกษตร

ง.การให้เงินกู้แก่นิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ประกอบอาชีพทางการเกษตร(ตั้งเป็นบริษัททำ
หุ้นส่วนจำกัด ทำทางด้านการเกษตร)

จ.การให้เงินกู้ผู้ซึ่งมิได้เป็นเกษตรกร แต่มีเงินฝากให้กับ ชกส.

ขั้นตอนการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตรของ ชกส.

1.เมื่อเกษตรกรในท้องที่ใดต้องการให้ ชกส. ช่วยเหลือในด้านเงินทุน โดยแจ้งความประสงค์
ต่อ ชกส.ที่เป็นสาขา หรือ หน่วยอำเภอ

2.พนักงานสินเชื่อชกส.จะออกไปให้บริการช่วยเหลือและแนะนำทั้งการตรวจสอบคุณสมบัติ
ของเกษตรกรนั้นถึงบ้านและไร่นา

3.เมื่อพนักงานสินเชื่อได้ตรวจสอบแล้วจะรับเกษตรกรนั้นขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าจะช่วยจัดทำ
โครงการที่จะขอกู้เงิน พร้อมด้วยเอกสารต่าง ๆ ในการกู้เงินให้เกษตรกรนั้น

4.ยื่นโครงการฝ่ายสาขา ชกส. หรือหน่วยอำเภอ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้านั้น

5.สาขา ชกส. หรือหน่วยอำเภอ ที่รับเรื่องจะตรวจสอบหลักฐานและบันทึกความเห็นส่งไป
ที่ ชกส. สำนักงานใหญ่ เพื่อพิจารณาอนุมัติ

6.เมื่อ ชกส. สำนักงานใหญ่อนุมัติแล้ว ก็จะส่งเรื่องกลับมายัง ชกส. สาขา หรือหน่วยอำเภอ

7.ชกส. สาขา หรือ หน่วยอำเภอ กำหนดเวลาให้ลูกค้าไปปรับเงินกู้เกษตรกรลูกค้าจะไปปรับ
เงินกู้ที่ สำนักงานสาขาของ ชกส.

8.หลังจากได้ชำระคืนเงินกู้แล้ว เมื่อถึงฤดูกาลลงทุนใหม่เกษตรกรก็จะติดต่อขอกู้เงินจาก
ชกส. ได้อีก

ประเภทของสินเชื่อเพื่อการเกษตร

แบ่งได้เป็นหลายประเภท

1. แบ่งตามระยะเวลา

ระยะสั้น ระยะปานกลาง ระยะยาว

2.แบ่งตามประเภทผู้ให้กู้

สถาบันผู้ให้กู้ เช่น สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร ช.ก.ส. ธนาคารพาณิชย์ รัฐบาล องค์กร
หรือหน่วยงานรัฐบาล เอกชนผู้ให้กู้ เช่น ญาติ เจ้าของที่ดิน เพื่อน พ่อค้า เอกชนอื่นๆ

3.แบ่งตามประเภทผู้กู้

สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรผู้ผลิตพืชไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ชาวประมง

4.แบ่งตามประเภทของสินเชื่อ

สินเชื่อเพื่อการผลิต-เป็นสินเชื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง

สินเชื่อเพื่อการบริโภค-เป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง

ความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรในประเทศไทย

จำแนกออกได้ 4 ชนิดคือ

1.อสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน

2.สินเชื่อในรูปเครื่องมือ เครื่องจักรกล สัตว์ใช้งาน การปรับปรุงที่ดิน

3.สินเชื่อที่เป็นทุนดำเนินงาน(Operation capital) ได้แก่เป็นทุนเพื่อใช้ซื้อพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูและ โรคพืช อาหารและยาบำรุงสัตว์เพื่อขุนขาย ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนตามจำเป็น

4.สินเชื่อที่ให้กับสถาบันเกษตรกร(สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร)เพื่อใช้เป็นทุนอุปกรณ์และทุนดำเนินงาน

ลักษณะพิเศษของสินเชื่อเพื่อการเกษตร

มีลักษณะพิเศษกว่าสินเชื่ออื่นๆโดยทั่วไป 2 ประการคือ

1.เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายเล็กทำให้มีต้นทุนสูง ขนาดที่ดินเล็กไม่สามารถนำปัจจัยการผลิตมาลงทุนได้เต็มที่ทำให้การผลิตขาดประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตเฉลี่ยต่ำส่งผลให้อัตราการลงทุนต่อหน่วยสูง

2.ความเสี่ยงสูง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เกษตรกรบางส่วนขาดความรู้เรื่องการตลาด มักจะประกอบกิจการเกษตรแบบตามกันไปและบางส่วนไม่ค่อยเอาใจใส่เท่าใดนักในเรื่องการลงทุนในวิชาการใหม่ๆ

-ขาดเงินทุนที่ต้องใช้ในการลงทุน

-อาศัยความชำนาญเฉพาะด้านของผู้ประกอบการเป็นหลัก เช่น ผู้นำครอบครัวถ่ายทอดให้คนในครอบครัวไม่หมด มีผู้รับช่วงประสบการณ์น้อยทำให้ประสิทธิภาพลดลง

-ราคาผลผลิตทางการเกษตรขึ้นลงเร็ว

-อาศัยธรรมชาติมาก โดยเฉพาะพื้นที่ดอน

-ไกลจากชุมชนชน ขากที่จะออกไปอ่านวยสินเชื่อ ค่าใช้จ่ายสูง ในด้านส่วนตัวธนาคารเองไม่ค่อยมีข้อมูลเกี่ยวกับความประพฤติ นิสัยใจคอ ความเชื่อตรงต่อคำมั่นสัญญา ซึ่งต่างกับพ่อค้าในเมืองซึ่งหาข้อมูลนี้ได้ง่ายกว่า

การพิจารณาสินเชื่อเพื่อการเกษตร

1.สำรวจหาข้อมูลเบื้องต้น

ก่อนจะเข้าไปปล่อยสินเชื่อในท้องที่ใดเจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องทำการสำรวจหาข้อมูลในท้องที่ที่จะเข้าไปดำเนินงานให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจที่จะกำหนดเป้าหมายในการให้สินเชื่อ

ข้อมูลที่ต้องสำรวจ เนื้อที่ดำเนินการเกษตร จำนวนครัวเรือน การถือครองที่ดิน การชลประทาน แหล่งน้ำ การคมนาคม การทำเกษตรอะไรบ้าง มีกี่ชนิด ความสามารถในการทำเกษตรของเกษตรกร ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ การขายและการตลาด รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน เกษตรกรมีหนี้สินหรือไม่ ชำระหนี้ได้ดีหรือไม่ มีสถาบันที่ให้สินเชื่อเกษตรมากน้อยเพียงใด ดำเนินงานกว้างขวางหรือหรือลูกค้ามีสมาชิกหนาแน่นขนาดไหน เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรมีความต้องการสินเชื่อเพื่อการเกษตรเพียงใด สภาพดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติเป็นอย่างไร ทางราชการให้บริการส่งเสริมการเกษตรและให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดบ้าง เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในอำเภอและจังหวัดให้ความร่วมมือดีหรือไม่

ข้อมูลดังกล่าวอาจจะออกไปสืบหาข้อมูลเองหรือสอบถามจากหน่วยงานของราชการอื่นๆ เช่น สำนักงานเกษตร สหกรณ์การเกษตร นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ที่ดินอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกรเอง

2.การวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อการเกษตร

ใช้หลักนโยบาย 5 C's ในการวิเคราะห์

1.Character วิเคราะห์คุณลักษณะผู้กู้ ชื่อสัตย์ ตั้งใจจริงในการทำธุรกิจ ไม่เกี่ยวข้องกับการพนัน เช่น เล่นการพนัน ประพฤติเป็นนักเลงหรือเจ้าพ่อ ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการให้เงินกู้ไม่ถูกวัตถุประสงค์

2.Capacity ความสามารถ ดูความรู้ความชำนาญในกิจการที่ทำ

3.Capital ทุนของตนเองมีมากน้อยแค่ไหน ทุนที่ใช้ทั้งหมดมีเท่าไรจะกู้ยืมเท่าใด

4.Collateral หลักทรัพย์ค้ำประกัน

5. Condition of Business สถานการณ์ของสินค้าเกษตร เป็นเรื่องที่ธนาคารต้องศึกษาวิจัยอยู่ตลอดเวลาในธุรกิจเกษตรแต่ละประเภท เพื่อทราบสถานการณ์ขณะนั้นว่าพืชผลเกษตรนั้นมีภาวะเป็นอย่างไร มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์หรืออุปทานหรือไม่ แนวโน้มดีขึ้นหรือเลวลง องค์ประกอบข้างต้นจะช่วยตัดสินได้ว่ากิจการที่ขอกู้จะประสบความสำเร็จหรือไม่

การวิเคราะห์วัตถุประสงค์(Purposes) ต้องรู้วัตถุประสงค์ของลูกค้านำเงินไปทำอะไรและเป็นสินเชื่อประเภทใด

การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรจะต้องใช้ความระมัดระวังและรอบคอบตามสมควร ผู้ให้กู้ควรกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรที่จะให้ผลมั่นคงตามแนวทางดังต่อไปนี้

1.การคัดเลือกท้องที่ ควรพิจารณาท้องที่ดำเนินการของสมาชิกผู้กู้ว่ามีคูทางเพิ่มผลผลิตหรือไม่ เช่น มีแหล่งน้ำ มีความเป็นไปได้ในด้านการตลาด เป็นต้น

2.การคัดเลือกเกษตรกร พฤติกรรมของสมาชิกผู้ขอกู้มีความสำคัญมาก ควรรู้จักคนในพื้นที่เป็นอย่างดี พิจารณาเรื่องความรับผิดชอบ อุปนิสัย ความสามารถในการทำการเกษตร เป็นต้น

3.การให้การศึกษาอบรม แก่เกษตรกรสมาชิกผู้กู้ เช่น คูทางในการเพิ่มผลผลิต การทำแผนการผลิต เพื่อให้การใช้เงินผู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.หลักประกัน ควรกำหนดหลักประกันให้มีความเหมาะสมกับจำนวนสินเชื่อและระยะเวลาชำระคืน หลักประกันถ้าเน้นทรัพย์สินมากเกินไป อาจทำให้เกษตรกรที่ยากจนหมดโอกาสในการขอกู้ ควรพิจารณาหลักประกันที่เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือด้วย

5.พิจารณาสินเชื่อที่มีกิจกรรมเชื่อมโยงกัน ควรพิจารณาให้สินเชื่อในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

6.การติดตามผลการใช้เงินกู้ ควรติดตามผลการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้อย่างใกล้ชิด พิจารณาว่าเป็นไปตามแผนงานการผลิตที่เสนอไว้หรือไม่ และให้คำแนะนำทางด้านเทคนิคการเกษตรแก่สมาชิกผู้กู้ด้วย

7.พิจารณาให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มผลผลิต ควรช่วยเหลือสมาชิกที่มีความประสงค์จะเพิ่มผลผลิต โดยช่วยเหลือในการทำแผนการผลิตอย่างถูกต้อง

8.เหตุสุดวิสัย อาชีพการเกษตรจะต้องอาศัยดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ มีเหตุสุดวิสัยที่อาจเกิดขึ้นได้มากมายทำให้ได้ผลผลิตลดลงหรือเสียหาย ฉะนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงในการให้สินเชื่อควรกำหนดสัดส่วนการให้สินเชื่อที่เหมาะสม เช่น ร้อยละ 60 ของมูลค่าผลิตผลที่คาดว่าจะจำหน่ายได้ ถ้าเป็นสินเชื่อที่มีการเสี่ยงภัยมากขึ้นก็ให้กำหนดสัดส่วนที่ต่ำลงไปอีก

9.การดำเนินการกับผู้ที่ไม่ชำระหนี้โดยจงใจ ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้คนใดแสดงเจตนาว่าไม่ต้องการชำระหนี้ และได้มีการใช้ความพยายามในการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้หลายครั้งแต่ไม่

เป็นผล จำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อบังคับชำระหนี้ทันที การเพิกเฉยไม่ดำเนินการใด ๆ จะทำให้สมาชิกผู้กู้คนอื่นเลียนแบบไม่ชำระหนี้ตามไปด้วย

หลักเกณฑ์การพิจารณาให้สินเชื่อ แบ่งเป็น 3 ประการ ดังนี้ (เทพ,2534)

1.ปัจจัยด้านบุคคล คือ คุณสมบัติของผู้กู้และความสามารถในการหารายได้

2.ปัจจัยด้านการเงิน คือ ความสามารถในการหารายได้ เงินทุนและหลักประกัน

3.ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ สภาพทางเศรษฐกิจและความเจริญของกิจการ

สินเชื่อเพื่อการเกษตรเป็นสินเชื่อที่มีความเสี่ยงสูงและส่วนใหญ่อยู่เหนือการควบคุมของเกษตรกร เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือผลผลิตราคาตกต่ำ เป็นต้น การวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยใช้หลัก 3R's ได้แก่ (บรรจง,2529)

1.Return คือความสามารถในการชำระหนี้คืน ซึ่งขึ้นกับผลการดำเนินงานในปัจจัยต่าง ๆ
 ดังนี้ - ความสามารถในการประกอบอาชีพ

- อายุ สุขภาพและแรงงานในครอบครัว

- ชนิดและขนาดของธุรกิจ

- ท้องที่ที่ประกอบกิจการและคู่ทางการตลาด

- การเตรียมงบประมาณรายได้และรายจ่าย

2.Repayment คือ ความสามารถเงินกู้คืน ควรจะต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงิน แผนการชำระหนี้เงินกู้ แหล่งที่มารายได้ การกำหนดระยะเวลาต้องการชำระหนี้ซึ่งสอดคล้องกันโดยพิจารณาจาก

- เงินกู้ที่สามารถส่งคืนได้ด้วยตนเอง หมายถึง เงินกู้ที่นำไปใช้ในการผลิต เมื่อผลผลิตออกขายผู้กู้จะมีรายได้สามารถส่งเงินกู้คืนได้

- เงินกู้ที่ไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยตนเอง หมายถึง เงินกู้ที่ไม่ได้นำไปใช้ในกระบวนการผลิต แต่นำไปลงทุนในสินทรัพย์ เช่น ซื้อที่ดิน ปลูกบ้านเรือนหรือใช้จ่ายในครอบครัว ดังนั้น ผู้กู้จะต้องส่งเงินกู้คืนจากรายได้สุทธิของครอบครัว

- คู่ทางการชำระหนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ขนาดของธุรกิจเกษตร รายได้และเงินทุนหมุนเวียน ค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิต ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด เป็นต้น

3.Risk คือ ความสามารถทนต่อการเสี่ยงภัย สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเสี่ยงภัย ได้แก่

- ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการผลิต

- ผลผลิตตกต่ำ

- ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

- ความวิตถอนเกิดจากการกระทำของผู้อื่น
- การเจ็บป่วยล้มตาย
- เหตุวิบัติอื่น ๆ

ปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเกษตรกรเอง ได้แก่

- ความมั่นคงของรายได้
- ความสามารถฟื้นตัวเมื่อประสบภัยพิบัติ
- ความเป็นปึกแผ่นแห่งฐานะครอบครัว
- การประกันภัย
- คุณสมบัติของผู้กู้ เป็นต้น

การอำนวยสินเชื่อเกษตรกรประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 4 ขั้นตอน

1.การสำรวจหาข้อมูลลูกค้า ประกอบด้วย ประวัติผู้ขอู้ คำขอ การดำเนินงานในปัจจุบันที่ขอู้ ฐานะผู้ขอู้

2.การวิเคราะห์พิจารณาลูกค้าสินเชื่อเกษตรกร จำแนกการพิจารณา 3 ลักษณะ คือ ตัวลูกค้า ตัวโครงการ หรือกิจการ และหลักประกัน

3.การจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารสินเชื่อ พร้อมข้อสรุปและข้อคิดเห็นประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ ให้กู้ได้หรือไม่ (เหตุผลประกอบ) ความเหมาะสมของวงเงินให้กู้ยืม ความสามารถในการชำระคืน เงื่อนไขของการกู้ยืม

4.การติดตามผลเป็นการติดตามผลของการให้สินเชื่อว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หลักการพิจารณาคำขอสินเชื่อเบื้องต้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์ C's Policy ได้แก่

Character	คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ
Capacity	ความสามารถในการชำระหนี้
Capital	เงินทุน
Collateral	หลักประกัน
Condition	สภาพทางเศรษฐกิจ
Country	ประเทศที่ติดต่อด้วย

2.แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สินเกษตรกร

หนี้สินของเกษตรกร อาจจำแนกตามแหล่งที่มาได้เป็น 2 แหล่ง (สามารถ,2536)

1.หนี้สินในระบบตลาดการเงิน (Organized Money Market) เป็นหนี้สินในตลาดการเงินที่เจ้าหน้าที่ทางการเงินของรัฐบาลมีอำนาจในการกำกับดูแล ได้แก่ หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับสถาบันเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับหน่วยงานรัฐบาล (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)

2.หนี้สินนอกระบบตลาดการเงิน (Unorganized Money Market) เป็นหนี้สินนอกตลาดการเงินที่เจ้าหน้าที่ทางการเงินของรัฐบาลไม่มีอำนาจเข้าไปกำกับดูแล ได้แก่ หนี้สินของเกษตรกรที่มีกับนายทุนในท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

สาเหตุของการมีหนี้สินของเกษตรกร พอจะจำแนกได้ 3 ประการ ดังนี้ (พิชญ์,2538)

- 1.ด้านการผลิตเป็นเรื่องประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย
- 2.ด้านการตลาด เกี่ยวข้องกับความเสถียรและความไม่แน่นอน นอกเหนือการควบคุมของเกษตรกร ความผันผวนของราคา
- 3.การแทรกแซงของรัฐบาลอันเนื่องมาจากโครงการที่รัฐบาลส่งเสริมประสบความสำเร็จ ทำให้เกษตรกรมีหนี้พอกพูนขึ้นจนเกินกำลังที่จะแก้ไขได้ด้วยตนเอง

การค้างชำระหนี้สินของเกษตรกรมีสาเหตุ ดังนี้ (กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร,2536)

- 1.รายได้ทางการเกษตรไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน รายจ่ายส่วนเกินต้องอาศัยการทำงานนอกการเกษตร แม้ว่ามีรายได้เสริมก็ตาม เงินทุนที่จะทำการผลิตในปีต่อไปจำเป็นต้องกู้ยืม
- 2.รอขายผลผลิตทางการเกษตร
- 3.การที่ผลผลิตได้รับความเสียหายหือประสบภัยธรรมชาติ
- 4.การใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น เพื่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การศึกษาหรือกิจกรรมที่มีผลตอบแทนกลับคืน
- 5.ขาดการสนับสนุนด้านการผลิต เช่น การส่งเสริม การผลิต การปรับปรุงโครงสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในพื้นที่
- 6.เกษตรกรมีภาระหนี้สินหลายที่ ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ

3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีแนวคิดเพื่อช่วยปลดเปลื้องหนี้ให้แก่ประชาชน วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารเกษตรขึ้นในสมัยนั้นเพื่อที่จะช่วยเหลือทางการเงินการเกษตร จนกระทั่ง พ.ศ. 2490 เมื่อกิจการสหกรณ์เริ่มเติบโต รัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนอำนวยความสะดวกแก่สหกรณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในประเทศไทยขณะนั้น(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร,2551)

เมื่อปี พ.ศ. 2490 รัฐบาลได้ตั้ง ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่ง เงิน ทุน อำนวยสินเชื่อ แก่สหกรณ์ทั้งหลาย ที่มีอยู่ในประเทศไทยขณะนั้น ธนาคาร เพื่อการสหกรณ์ ดำเนินงานให้กู้เงินแก่สหกรณ์มาจนถึง พ.ศ. 2509 รัฐบาลจึงได้พิจารณาจัดตั้ง ธนาคารขึ้นใหม่ เพื่อทำหน้าที่แทน ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ โดยมีเหตุผลดังนี้

- 1.ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ไม่มีอำนาจในการให้เงินกู้แก่เกษตรกร ที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก
- 2.ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ไม่ได้ทำหน้าที่ในการพิจารณาค่าของกู้
- 3.ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ ไม่ได้ทำหน้าที่ให้สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ และยังไม่มียุทธศาสตร์ใดทำหน้าที่นี้ได้

การดำเนินงานและองค์การของธนาคารเพื่อการสหกรณ์ยังไม่ได้รับ การรับรองจากต่างประเทศ จึงเป็นเหตุให้ กำลังเงินธนาคารไม่เพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2509 โดยให้เป็นสถาบันระดับชาติ มีฐานะเป็น รัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่อำนวยสินเชื่อ ให้แก่เกษตรกรอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเกษตรกร โดยตรงและสถาบันเกษตรกร

วัตถุประสงค์

ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีวัตถุประสงค์ มุ่งให้ ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริม อาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงาน ของ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์การเกษตร สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งให้บริการรับฝากเงิน เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปอีกด้วย

วิสัยทัศน์

“เป็นธนาคารพัฒนาชนบทที่มั่นคง มีการจัดการที่ทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อย”

พันธกิจ

1. ให้บริการสินเชื่อโดยให้โอกาส และดูแลเกษตรกรให้สามารถผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาและให้บริการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
3. การจัดหาแหล่งเงินให้เพียงพอสำหรับภารกิจของธนาคาร โดยมีต้นทุนที่ เหมาะสมและดูแลบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ
4. พัฒนาการใหม่ที่เกษตรกรต้องใช้ และเพิ่มจุดบริการที่เข้าถึงได้ง่าย โดยไม่เพิ่มภาระการเงินของเกษตรกรจนเกินสมควร

ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

ภายใต้กรอบการดำเนินงาน ตามพันธกิจ และมุ่งสู่จุดมุ่งหมายที่เป็นเป้าประสงค์สำคัญในการปฏิบัติการกิจด้านพัฒนาชนบทของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้ จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การให้บริการสินเชื่อโดยให้โอกาส และดูแลเกษตรกรให้สามารถผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 ยุทธศาสตร์การเสริมสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจฐานราก ให้ความสำคัญกับการบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรและครอบครัวที่กำลังประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ด้วยการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) ลดต้นทุนการผลิต ควบคู่กับการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกรโดยตรงและผ่านระบบสถาบัน รวมทั้งสร้างโอกาสให้ประชาชนในภาคชนบทรวมทั้งบุตรหลานเกษตรกรที่ถูกเลิกจ้างและผู้จบการศึกษาที่ยังไม่มีงานทำ ได้รับการพัฒนาอาชีพและจิตวิญญาณผู้ประกอบการ มีงานมีรายได้ ภายใต้โครงการสานฝันแรงงานคืนถิ่น เพื่อการสร้างงานและพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย 5 แผนงาน ดังนี้

1. เพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายโดยการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้เกษตรกร
2. สนับสนุนสินเชื่อการเกษตรเพื่อการเข้าถึงแหล่งทุนโดยตรงของเกษตรกร
3. สนับสนุนสินเชื่อเพื่อการสร้างงานในชนบท
4. สนับสนุนสินเชื่อโครงการสานฝันแรงงานคืนถิ่น
5. สนับสนุนสินเชื่อการเกษตรผ่านระบบสหกรณ์และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน

1.2 ยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงให้แก่ลูกค้า ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านการผลิตและการตลาด ด้วยการวิจัยและพัฒนาพืชเศรษฐกิจหลักของแต่ละภูมิภาคโดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรพัฒนาการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดผ่านระบบสถาบันเพื่อกระจายสู่ผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนาสู่การตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้เน้นการดูแลความเสี่ยงด้านราคาและภัยธรรมชาติ โดยการให้สิทธิขายผลผลิตการเกษตรล่วงหน้าแก่เกษตรกร และขยายการประกันภัยพืชผลการเกษตร ประกอบด้วย 2 แผนงาน ดังนี้

- 1.การบริหารความเสี่ยงด้านการผลิตและการตลาด
- 2.การบริหารความเสี่ยงด้านราคาและภัยธรรมชาติ

1.3 ยุทธศาสตร์การบริหารคุณภาพหนี้สินเกษตรกร ให้ความสำคัญกับการจัดการหนี้เกษตรกรแบบบูรณาการ ด้วยการแก้ไขหนี้รายโครงการ (Project Approach) การฟื้นฟูและพักหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน รวมทั้งฟื้นฟูพัฒนาอาชีพเกษตรกรที่มีหนี้ตั้งแต่ 100,000 บาท และมาตรการป้องกันหนี้ปกติที่มีความเสี่ยง ภายใต้การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเน้นการพัฒนาคุณภาพหนี้สถาบันเกษตรกร โดยการสอบทานสินเชื่อรายใหญ่และเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการผลการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร ประกอบด้วย 3 แผนงาน ดังนี้

- 1.ฟื้นฟูคุณภาพหนี้และเสริมสร้างศักยภาพสถาบันเกษตรกร
- 2.ฟื้นฟูและพักหนี้เกษตรกรรายย่อยและยากจน ระยะที่ 2
- 3.การจัดการหนี้เกษตรกรแบบบูรณาการ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและให้บริการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.1 ยุทธศาสตร์บูรณาการการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลผ่านกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง และผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาสู่สถาบันการเงินชุมชน โดยการนำร่องการให้สินเชื่อแก่กองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นทุนให้กู้แก่ลูกค้ารายย่อย สนับสนุนการสร้างรายได้และศักยภาพเศรษฐกิจในระดับฐานรากผ่านกองทุนเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้คำปรึกษาการจัดทำโครงการ พร้อมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรและชุมชนให้ได้คุณภาพมาตรฐานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ประกอบด้วย 3 แผนงาน ดังนี้

- 1.พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของเกษตรกรลูกค้าภายใต้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา
- 2.เสริมสร้างศักยภาพ การสร้างรายได้ให้แก่กองทุนหมู่บ้านและสถาบันการเงินชุมชน

3. นำร่องการให้สินเชื่อแก่กองทุนหมู่บ้านหรือสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเป็นทุนให้กู้
แก่ลูกค้ารายย่อย

2.2 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ โดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรรุ่นใหม่ด้วยการพัฒนาคุณภาพให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ ผลผลิต และดูแลคุณภาพชีวิตเกษตรกรด้วยการจัดระบบการออมที่เป็นสวัสดิการในวัยสูงอายุ ภายใต้งบกองทุนทวิสุข ประกอบด้วย 6 แผนงาน ดังนี้

1. พัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรผ่านชุมชนฐานราก
3. พัฒนาคุณภาพและสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (ต่อเนื่อง)
4. พัฒนาศักยภาพชุมชนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน
5. ฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
6. จัดระบบการออมที่เป็นสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพในวัยสูงอายุของเกษตรกร

3. ยุทธศาสตร์การจัดการแหล่งเงินให้เพียงพอสำหรับภารกิจของธนาคาร โดยมีต้นทุนที่เหมาะสมและดูแลบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 ยุทธศาสตร์บริหารเงินทุนให้เพียงพอต่อการให้บริการสินเชื่อ ให้ความสำคัญกับการรักษาฐานเงินฝากให้มั่นคงภายใต้สภาพการแข่งขันทั้งเงินฝากภาคประชาชนและเงินฝากภาครัฐ โดยเฉพาะระดับท้องถิ่น รวมทั้งมุ่งขยายฐานลูกค้ารายใหม่ โดยส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพตามความต้องการลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจและมีการใช้บริการธนาคารอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 แผนงาน ดังนี้

1. รักษาฐานลูกค้าเงินฝากลูกค้ารายเดิม และเพิ่มลูกค้าเงินฝากรายใหม่ (ภาคประชาชน)
2. การรักษาและขยายฐานเงินฝากภาครัฐ

3.2 ยุทธศาสตร์การใช้แหล่งเงินทุนอื่นตามความเหมาะสม ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเงินทุน โดยใช้แหล่งเงินทุนอื่น เช่น การออกพันธบัตรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4. ยุทธศาสตร์พัฒนาบริหารใหม่ที่เกษตรกรต้องใช้และเพิ่มจุดบริการที่เข้าถึงได้ง่าย โดยไม่เพิ่มภาระทางการเงินของเกษตรกรจนเกินสมควร

4.1 ยุทธศาสตร์พัฒนาและนำเสนอบริการใหม่เพื่อการเข้าถึงชุมชน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ควบคู่กับการขยายเครือข่ายบริการให้เข้าถึงลูกค้าทุกพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อรองรับธุรกรรมทางการเงิน โดยเฉพาะธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 3 แผนงาน ดังนี้

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทวิมิตร
2. ปรับปรุงและขยายเครือข่ายบริการ
3. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)

4.2 ยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กร โดยมีลูกค้าเป็นศูนย์กลางและพนักงานเป็นพลังสำคัญ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการที่ดี ด้วยการปรับโครงสร้างองค์กรที่มีการกระจายอำนาจ นำระบบบริหารคุณภาพรัฐวิสาหกิจ(SEPA) มาใช้ในองค์กร ควบคู่กับระบบการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่า (EVM) พัฒนาระบบฐานข้อมูลลูกค้า และระบบการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยเฉพาะด้านสินเชื่อให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบ Credit Risk Scoring อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ส่งเสริมการปลูกฝังวัฒนธรรม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมการทำงาน ประกอบด้วย 5 แผนงาน ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการที่ดี
2. ขับเคลื่อนการนำระบบบริหารคุณภาพรัฐวิสาหกิจ(SEPA) มาใช้ในการประเมินผลองค์กร
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อ โดยการพัฒนาระบบ Credit Scoring & Credit Risk Rating ระยะเวลาที่ 2 ต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมการทำงาน
5. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีการแบ่งส่วนงานออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ส่วนงานในสำนักงานใหญ่

- ฝ่ายนโยบายแบบแผน ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดทำแผนวิสาหกิจ
- ฝ่ายตรวจสอบ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ฝ่ายอำนวยการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานอำนวยการและบริการทั่วไป
 ฝ่ายการพนักงาน ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทรัพยากรบุคคล
 ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผนพัฒนาบุคลากร
 ฝ่ายพัฒนาองค์กร มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผนพัฒนาบุคลากร
 ฝ่ายพัฒนาองค์กรและระบบ มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ระบบการเงิน
 ฝ่ายการธนาคาร มีหน้าที่เกี่ยวกับการธนาคาร งานศูนย์กลาง
 ฝ่ายบริหารเงินมีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผน
 ฝ่ายการบัญชี มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบัญชี
 ฝ่ายเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
 ฝ่ายสินเชื่อเกษตรกร มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานสินเชื่อ

2. ส่วนงานในระดับสาขา

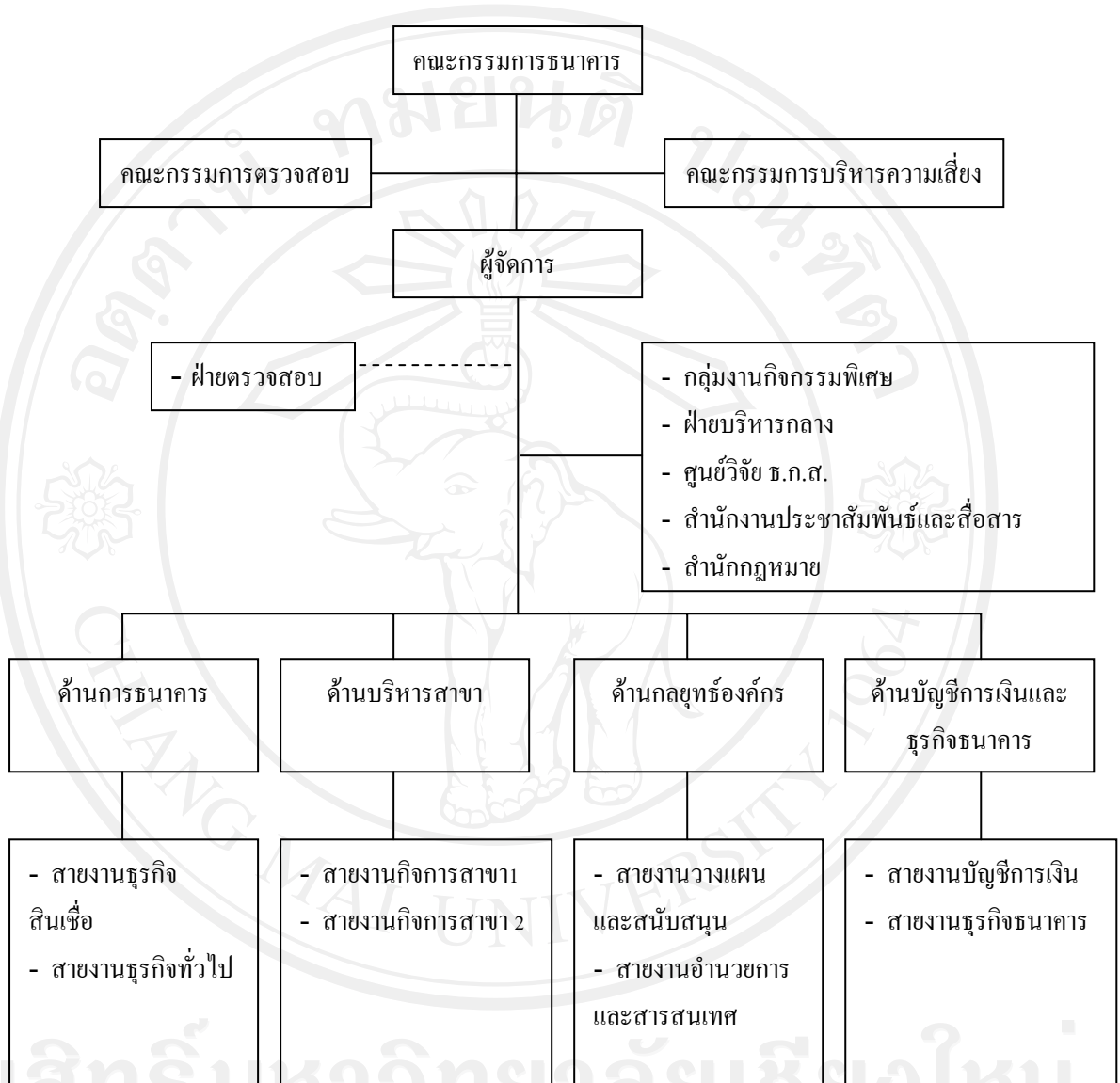
สาขามีหน้าที่ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบให้เป็นไปตาม
 วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและแผนงานของธนาคาร

การบริหารงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีการจัดโครงสร้างองค์กรในลักษณะ
 ของการกระจายอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ โดยแบ่งส่วนงาน ปฏิบัติการ เป็นลำดับชั้น ดังนี้

1. ระดับฝ่าย จำนวน 22 ฝ่าย
2. ระดับกอง จำนวน 48 กอง
3. ระดับสำนัก จำนวน 10 สำนัก
4. ระดับกลุ่มงาน จำนวน 1 กลุ่มงาน
5. ระดับสำนักงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดและสาขา
 ประกอบด้วย
 - 5.1 สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัด จำนวน 75
 สำนักงาน
 - 5.2 ตลาดกลาง จำนวน 1 แห่ง
 - 5.3 สาขาจำนวน 591 สาขา
 - 5.4 กองทุนธนาคารอิสลาม จำนวน 95 แห่ง
 - 5.5 สาขาย่อย จำนวน 369 สาขา
 - 5.6 หน่วยอำเภอ จำนวน 956 หน่วย

โครงสร้างการบริหารงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ภาพ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อสร้างพันธะผูกพันในระบบความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม นำมาซึ่งความน่าเชื่อถือเป็นที่มั่นใจแก่สาธารณชน กับทั้งเป็นเครื่องมือตรวจสอบการทำงาน และป้องกันการแสวงหาประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดมูลค่ากิจการที่สูงขึ้นในการนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีประกอบด้วยหลักการสำคัญ 9 ประการ คือ

1. **หลักสร้างสรรค้คุณภาพ** หมายถึง การดำเนินงานที่มุ่งเน้นคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการ
2. **หลักประหยัด คู้มค่า** หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม
3. **หลักรักษาสังแวดล้อม** หมายถึง การดำเนินงานที่คำนึงถึงการรักษาสังแวดล้อมที่ดี หลีกเลี่ยงการทำลายสภาพแวดล้อมและมุ่งพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน
4. **หลักร่วมคิดร่วมทำ** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้เสนอแนวความคิดดำเนินการหรือร่วมตัดสินใจ
5. **หลักเปิดเผยโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง เพียงพอและติดตามตรวจสอบได้
6. **หลักซื่อสัตย์ สุจริต** หมายถึง การดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบเพื่อตนเองหรือพวกพ้อง
7. **หลักเสมอภาค เป็นธรรม** หมายถึง การดำเนินงานหรือการกำหนดกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่เป็นธรรมเป็นที่ยอมรับและมีความเท่าเทียมกันในการยึดถือปฏิบัติ
8. **หลักสำนึก รับผิดชอบ** หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อ การใส่ใจและการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา และการยอมรับผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติหน้าที่ และจากการดำเนินงาน รวมทั้ง ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบและประเมินผล
9. **หลักสนับสนุนการเรียนรู้** หมายถึง การมุ่งสนับสนุนให้พนักงานและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาคณะ พัฒนาสังคมและสังแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนขององค์กร ลูกค้ำ หน่วยงานและสังคมทั่วไป

การปฏิบัติของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีดังนี้

1. สิทธิของผู้ถือหุ้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตระหนักและให้ความสำคัญถึงสิทธิของผู้ถือหุ้น โดยไม่กระทำการใดเป็นการละเมิดหรือรุกรอนสิทธิของผู้ถือหุ้น และส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นใช้สิทธิของตน ซึ่งสิทธิพื้นฐานที่ผู้ถือหุ้นได้รับโดยเท่าเทียมกันตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่สิทธิในการเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น สิทธิในการมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าร่วมประชุมและออกเสียงลงคะแนนแทน สิทธิในการรับเงินปันผล สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและซักถามในการประชุมผู้ถือหุ้นสิทธิที่จะได้รับสารสนเทศอย่างเพียงพอและทันเวลา เป็นต้น

2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ความสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกคนตามสิทธิพื้นฐานอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันทุกประการตามที่กฎหมายกำหนดดังนี้

1. ให้การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยยึดมั่นในหลักความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติ และการมีหลักปฏิบัติเพื่อยับยั้งหรือแสวงหาผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมาย หรือขาดความชอบธรรม

2. ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติ และมีหลักปฏิบัติเพื่อควบคุมดูแล และจัดการในเรื่องที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งตามหลักเกณฑ์ที่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนด

3. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการอย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการจะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยจิตสำนึกที่จะดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์ และระมัดระวังในการให้ความเห็นชอบวิสัยทัศน์ ภารกิจ กลยุทธ์ และการอนุมัติในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับทิศทาง และนโยบายการดำเนินงานของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรวมถึงแผนธุรกิจและงบประมาณประจำปี โดยใช้หลักความมีเหตุผล และมี การวิเคราะห์ภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม อย่างรอบคอบ เพื่อให้ฝ่ายจัดการร่วมกับผู้บริหารนำไปกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันต่อไป

นอกจากนั้น คณะกรรมการยังได้ทำหน้าที่กำกับดูแลให้การปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการเป็นไปตามเป้าหมาย โดยติดตามผลการดำเนินงานทั้งรายเดือน และรายไตรมาส หากผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก็จะวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข รวมทั้งได้มีการควบคุมและ

ตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายจัดการให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และเป็นไปตามจรรยาบรรณที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนดไว้ ซึ่งมีการปรับปรุงให้ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ และมีการกำกับดูแลการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงให้เป็นไปอย่างเหมาะสมด้วยคณะกรรมการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญที่เหมาะสมเป็นคณะกรรมการชุดย่อยเพื่อช่วยปฏิบัติงานในการศึกษาและกลั่นกรองเรื่องสำคัญที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิดในแต่ละด้าน และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการชุดย่อยจะประกอบด้วย

1. คณะอนุกรรมการนโยบายและกลยุทธ์ธนาคาร
2. คณะกรรมการตรวจสอบ
3. คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์
4. คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์
5. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพหนี้
6. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
7. คณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
8. คณะกรรมการติดตาม กำกับดูแลการดำเนินงาน โครงการจัดหาระบบงานธุรกิจหลักของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(Core Banking System: CBS)

4. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ได้แก่

ผู้ถือหุ้นคณะกรรมการ พนักงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า คู่แข่ง เจ้าหนี้ ภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กำหนดแนวทาง เพื่อให้กรรมการและพนักงานยึดถือปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ โดยได้ยึดมั่นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมุ่งมั่นดำเนินธุรกิจให้มีผลประกอบการที่ดีอย่างต่อเนื่อง และรักษาระดับฐานะการเงินให้มีความแข็งแกร่งโดยดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบและโปร่งใส เป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนด และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน และยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณทางธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาว นอกจากนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรยังให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ผู้ถือหุ้นและมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีสาระสำคัญอย่างสม่ำเสมอ

2.การปฏิบัติต่อรัฐบาล และกระทรวงการคลัง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดินและแผนปฏิบัติราชการกระทรวงการคลัง โดย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนระดับฐานรากให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนระดับฐานรากทั้งด้านการเงิน การผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตและเป็นการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร รวมทั้ง การเชื่อมโยงสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนระดับฐานรากที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่ขาดแคลนเงินทุนให้ มีแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จะส่งผลให้ชุมชนระดับฐานรากเข้มแข็งรวมทั้ง เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืน

3.การปฏิบัติต่อลูกค้า

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าด้วยผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีความหลากหลาย โดยพัฒนาระบบงาน และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างเหมาะสม จัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเป็นผู้ให้บริการ เพื่อให้มั่นใจว่าลูกค้า ได้รับการบริการที่ดีที่สุด รวมทั้งได้ขยายเครือข่ายสาขาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ดูแลรักษาข้อมูลความลับของลูกค้า ตลอดจนจัดให้มีระบบการรับข้อร้องเรียน และดำเนินการแก้ไขตามความเหมาะสมด้วยความใส่ใจและยุติธรรม

4.การปฏิบัติต่อคณะกรรมการและผู้บริหาร

คณะกรรมการและผู้บริหารของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้รับรู้ถึงสิทธิของตนเป็นอย่างดี และพร้อมเป็นแบบอย่างในการใช้สิทธิและหน้าที่ของตนตามกรอบที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันยังตระหนักถึงการดูแลสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มขององค์กรอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

5.การปฏิบัติต่อพนักงาน

พนักงานถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจให้บรรลุวิสัยทัศน์ของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งต้องรักษาและสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ จัดให้มีโอกาสก้าวหน้าในสายทางเดินอาชีพที่ชัดเจน จึงได้เร่งพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้

ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า มุ่งเน้นการพัฒนาที่ช่วยให้พนักงานเป็นมืออาชีพในงานที่รับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ตลอดจนได้สร้างและพัฒนาระบบการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ให้หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้พนักงานได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมทั้ง ดูแลการกำหนดผลตอบแทนที่เหมาะสมเป็นธรรม และจัดให้มีสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เช่น

การรักษาพยาบาล การเคหะสงเคราะห์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การให้ทุนการศึกษาแก่พนักงาน ตลอดจน จัดให้มีการดูแลระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดีสนับสนุนการจัดสถานที่ทำงานให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานอย่างเต็มที่

6. การปฏิบัติต่อลูกค้า

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ความสำคัญกับลูกค้าทุกราย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยยึดหลักผลประโยชน์สูงสุดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวหรือของพวกพ้อง ทั้งนี้ ต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่ทำให้ลูกค้าเข้าใจผิดพลาดหรือได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และที่สำคัญควรหลีกเลี่ยงการรับของกำนัล สินน้ำใจ และบริการที่จัดขึ้นให้เป็นการส่วนตัวหรือหมู่คณะอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อหลีกเลี่ยงข้อครหาต่าง ๆ และป้องกันมิให้เกิดความไม่ไว้วางใจในการช่วยเหลือตอบแทนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นพิเศษ รวมทั้ง ได้จัดให้มีการทบทวนระบบและระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

7. การปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้กับเจ้าหน้าที่ในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรักษาชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือต่อเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

8. การปฏิบัติต่อพันธมิตรธุรกิจธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมุ่งมั่นปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้กับพันธมิตรทางธุรกิจของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและให้ความช่วยเหลือในการเอื้ออำนวยผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น การให้ความร่วมมือเกื้อกูล และเป็นพันธมิตรกันในด้านข้อมูลด้านการให้บริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความซ้ำซ้อน ในการดำเนินธุรกิจ และสามารถให้บริการที่มีคุณภาพแก่ลูกค้าได้

5.การป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ความสำคัญกับการพิจารณาเรื่องที่เกิดหรืออาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์โดยจัดให้มีการควบคุม ดูแล ป้องกัน และกำหนดแนวทางที่ขจัดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ อย่างรอบคอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีเหตุผลภายใต้กรอบจริยธรรมที่ดี ดังนี้

1.กำหนดให้มีการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ 2 กลุ่ม คือ สำหรับกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งต้องปฏิบัติตามมติคณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ต้องปฏิบัติตามระเบียบฉบับที่ 50 ว่าด้วยความขัดแย้งทางผลประโยชน์

2.กำหนดให้มีการรายงานทันทีที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และกรณีไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีการรายงานเป็นประจำทุกสิ้นปีบัญชี

3.จัดทำคู่มือความขัดแย้งทางผลประโยชน์สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

4.ให้มีการสอบทาน และกำหนดมาตรการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของแต่ละส่วนงานเป็นประจำทุกปี

5.กรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้มีการแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

6.การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจการทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ อย่างถูกต้องครบถ้วน โปร่งใส ทัวถึง และทันเวลา โดยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. 2540 เพื่อประโยชน์ของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจึงได้ดำเนินการ ดังนี้

1.ได้พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าดูข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเว็บไซต์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งประกอบด้วย ประกาศการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีสอบราคา และประกวดราคา ประกาศยกเลิกการสอบราคาและประกวดราคา ประกาศรายชื่อผู้ชนะการสอบราคา ประกวดราคา และการประมูล โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ปี 2549 ของทางราชการอย่างเคร่งครัด

2.การเปิดเผยข้อมูลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและข้อมูลของลูกค้าแก่หน่วยงานและบุคคลภายนอกที่ร้องขอ เช่น การจัดการ โครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่ที่สำคัญ และวิธีดำเนินการตามอำนาจหน้าที่นั้น ๆ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน นโยบายและการตีความที่สำคัญ แผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายงานทางการเงิน รายงานผู้สอบบัญชีและรายงานผลการดำเนินงานประจำปี นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนแก่กรรมการและผู้บริหารสูงสุดในรายงานประจำปี รวมทั้งรูปแบบและลักษณะจำนวนเงินตอบแทน

7.ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดำเนินนโยบายที่สร้างความมั่นคงแก่องค์กรควบคู่กับการพัฒนาความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลักธรรมาภิบาล และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นกิจกรรมที่มีส่วนร่วม และเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น สนับสนุนสินเชื่อที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและการเรียนรู้ของเกษตรกรจัดตั้งระบบการออมระยะยาวเพื่อเป็นสวัสดิการในวัยสูงอายุของเกษตรกรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดการความเสี่ยงเพื่อความมั่นคงในอาชีพและครอบครัว อาทิ การประกันภัยพืชผล การฌาปนกิจสงเคราะห์การประกันชีวิต การพัฒนาอาชีพเสริม การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์ที่ถูกต้อง การมีความรู้เกี่ยวกับสัญญาตามกฎหมายเบื้องต้น

แหล่งเงินทุนของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีแผนการขยายสินเชื่อเพื่อการเกษตร และสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรให้มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆเพื่อให้สามารถช่วยเหลือเกษตรกรอย่างกว้างขวางตามความมุ่งหมายเงินทุนที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรใช้ในการดำเนินงานจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. ส่วนของผู้ถือหุ้น

ตามพ.ร.บ.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ.2509 ได้กำหนดทุนเรือนหุ้นของธนาคารไว้สี่พันล้านบาทแบ่งเป็นสี่สิบล้านหุ้นมีมูลค่าหุ้นละหนึ่งร้อยบาทโดยให้ธนาคารขายหุ้น

2.เงินรับฝากจากประชาชน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้บริการรับฝากเงิน ทั้งประเภทเงินฝาก กระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ โดยให้ดอกเบี้ยเช่นเดียวกับธนาคารอื่นๆ

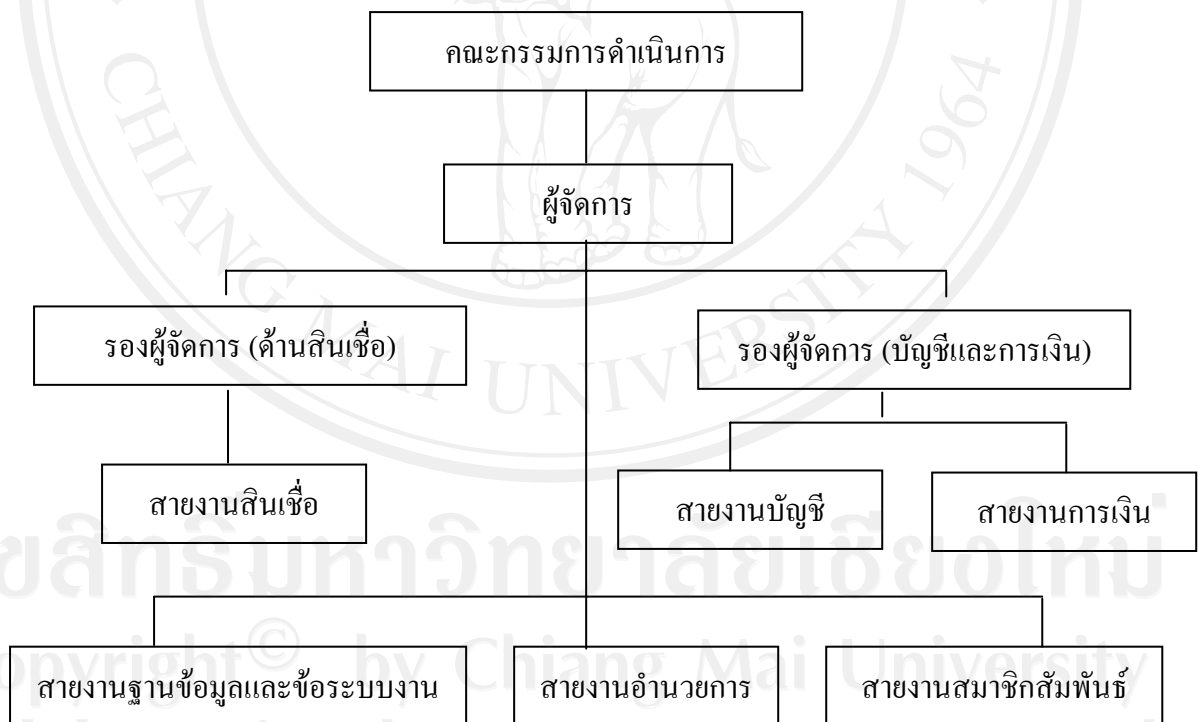
3.เงินฝากจากธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ ตามนโยบายสินเชื่อสู่ชนบทไว้ในอัตราร้อยละ 20 ของยอดเงินฝากของปีบัญชีที่ผ่านมา

4.เงินกู้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กู้เงินมาจากสถาบันการเงินต่างๆ คือ เงินกู้ จากต่างประเทศ เช่น เงินกู้จากประเทศญี่ปุ่น

โครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ภาพ 2.3 โครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ประวัติความเป็นมาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา

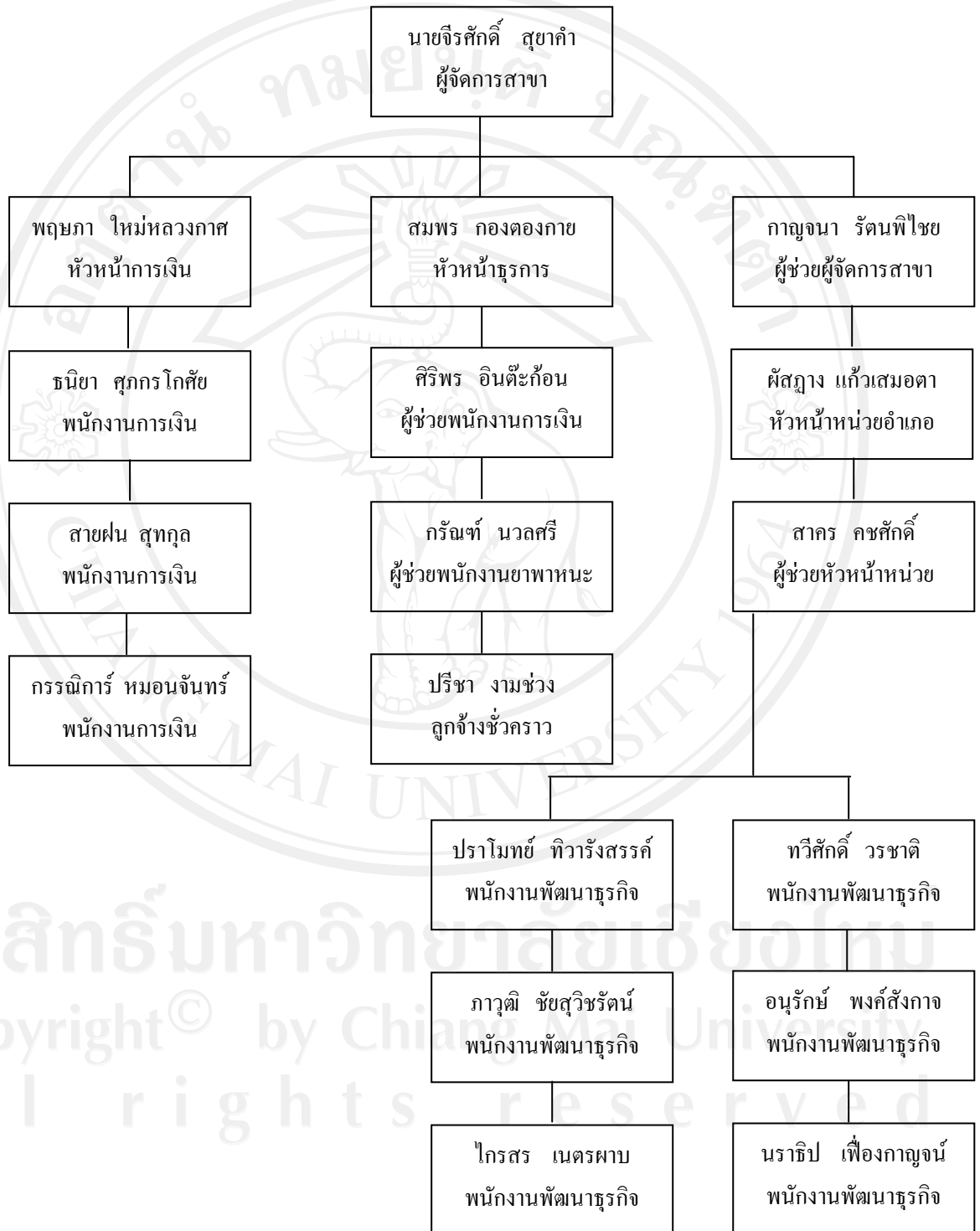
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา จังหวัดลำพูน ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ตั้งอยู่เลขที่ 320 ม.3 ต.ทาสบเส้า อ.แม่ทา จ.ลำพูน 51140 โทรศัพท์ (053) 976672 , 976675 โทรสาร (053) 976673

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา จังหวัดลำพูน รับผิดชอบลูกค้าจำนวน 6 ตำบล ในเขตอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ดังนี้

1.ตำบลทาบลาตุก	จำนวนลูกค้า	695	ราย
2.ตำบลทาสบเส้า	จำนวนลูกค้า	1,182	ราย
3.ตำบลทาทุงหลวง	จำนวนลูกค้า	1,294	ราย
4.ตำบลทาขุมเงิน	จำนวนลูกค้า	910	ราย
5.ตำบลทากาศ	จำนวนลูกค้า	488	ราย
6.ตำบลทาแม่ลอบ	จำนวนลูกค้า	379	ราย
รวมจำนวนลูกค้า		4,948	ราย

ในปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา จังหวัดลำพูน มีเกษตรกรลูกค้ารายย่อยจำนวน 4,948 ราย มีจำนวนเงินหนี้สินที่เกษตรกรขอู้จำนวน 117,560,770 บาท เกษตรกรที่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดเป็นจำนวน 3,787 ราย เป็นเงิน 101,878,020 บาท และเกษตรกรที่มีหนี้สินค้างชำระจำนวน 1,161 ราย เป็นเงิน 15,682,750 บาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน,2550)

การบริหารงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา
โครงสร้างพนักงาน ธ.ก.ส. สาขาแม่ทา

ภาพ 2.3 โครงสร้างการบริหารงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ทา

4.การให้บริการสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4.1การให้สินเชื่อแก่กลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร หมายถึง กลุ่มของเกษตรกรผู้ซึ่งได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีกฎหมายรองรับให้เป็นนิติบุคคล โดยลูกค้าเหล่านั้นจัดตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน รู้จักคุ้นเคยกัน และรู้งานการเกษตรของกันและกันเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มลูกค้ากลุ่มหนึ่งๆ จะต้องมีเกษตรกรจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปสมัครใจเข้ากลุ่มกันโดยมีความประสงค์กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร โดยใช้หลักประกันรับรองรับผิอย่างลูกหนี้ร่วมกันหรือค้ำประกันซึ่งกันและกันในแต่ละกลุ่มลูกค้าจะต้องคัดเลือกลูกค้าคนใดคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งคนที่จะได้รับการคัดเลือกต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในกิจการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยินยอมเสียสละเวลา อุทิศตน เป็นผู้ประสานงานระหว่างธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรลูกค้าในกลุ่ม

ภายหลังจากที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าแล้วเกษตรกรจะต้องดำเนินการดังนี้

- 1.เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ใช้สมุดคู่มือเงินฝาก
- 2.ทำหนังสือสัญญาเงินกู้

เมื่อลูกค้าประสงค์จะขอกู้ภายหลังจากที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าเงินกู้แล้ว จะต้องดำเนินการดังนี้

- 1.ให้ติดต่อพนักงานพัฒนาลูกค้าธุรกิจที่หน่วยอำเภอ
- 2.แจ้งความประสงค์ว่าจะขอกู้เงิน ไปทำการเกษตรประเภทใด
- 3.เอกสารที่ต้องนำมาประกอบการทำสัญญา

4.2 การให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรายคน

เกษตรกรผู้ซึ่งขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้จะต้องขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก่อน โดยเกษตรกรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่แจ้งความประสงค์ต่อพนักงานพัฒนาธุรกิจของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่สาขาหรือหน่วยอำเภอซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่เกษตรกรผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่

พนักงานพัฒนาธุรกิจของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำวิธีการต่างๆ ในการเข้าเป็นลูกค้าทุกประการ

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเป็นลูกค้า

1. สัญชาติไทย
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี
3. เป็นเกษตรกรตามข้อบังคับของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรมาแล้ว
5. มีถิ่นฐานที่อยู่และประกอบอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่ในท้องที่ดำเนินงานของสาขาที่ดินขอเงินทะเบียนเป็นลูกค้า ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี
6. เป็นผู้ก่อให้เกิดผลผลิตการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่ง ๆ เป้ามูลค่าพอสมควรหรือมีช่องทางจะปรับปรุงการเกษตรให้สามารถชำระหนี้ได้
7. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ มีชื่อเสียงดีและรู้จักประหยัด
8. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
9. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว
10. ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา และปัจจุบันไม่ได้เป็นผู้กู้เงินของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกรดำเนินธุรกิจทางด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร

เอกสารที่ต้องใช้ประกอบ

1. สำเนาทะเบียนบ้าน
2. บัตรประจำตัวประชาชน
3. ใบทะเบียนสมรส
4. หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเองและคู่สมรส

4.3 การให้สินเชื่อนอกภาคการเกษตร

เป็นการให้กู้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นเกษตรกรหรือบุคคลในครอบครัวในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจพาณิชย์กรรมและธุรกิจบริการ

วัตถุประสงค์ในการให้สินเชื่อภาคเกษตร

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการ หรือธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดกลางและธุรกิจขนาดย่อมในชนบท
2. เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการด้านการตลาด การผลิต การจัดการ การเงิน และอื่น ๆ แก่ผู้ประกอบการอย่างเป็นระบบและครบวงจร
3. เพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาการว่างงาน

4.4 การให้สินเชื่อรายสถาบันเกษตรกร

การให้บริการสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร คือ การให้เงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สถาบัน เพื่อประโยชน์ของสมาชิกตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน ทั้งนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขยายการให้สินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกร เฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้สถาบันเกษตรกรมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น สามารถขยายธุรกิจได้กว้างขวางกว่าเดิม นอกจากนี้จะได้พัฒนาสถาบันเกษตรกรตามหลักสหกรณ์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ประเภทเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เงินกู้แต่ละประเภทของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะกำหนดวัตถุประสงค์ในการกู้ไว้ดังนี้

1. เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการเกษตร ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาป้องกันแมลง
2. เงินกู้เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นการปรับปรุงทรัพย์สินการเกษตร
3. เงินกู้เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตร ได้แก่ เงินกู้ซึ่งผู้กู้ใช้ผลิตผลการเกษตรเป็นประกัน
4. เงินกู้เพื่อชำระหนี้สิน หรือไถ่ถอนเงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่ เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตรที่มีอยู่เดิมกับบุคคลภายนอกก่อนเข้าเป็นลูกค้านาคาร
5. เงินกู้เพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรเงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับดำเนินงานในการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร ได้แก่ เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบต่างๆ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต หรือการบริการการเกษตร ค่าซ่อมแซม ค่าจ้างแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขายหรือจำหน่ายค่าบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เป็นต้น

หลักประกันเงินกู้

เกษตรกรลูกค้าที่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะต้องเป็นหลักประกันเงินกู้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และจำนวนเงินกู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. ลูกค้ายในกลุ่มเดียวกันให้การรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน โดยการร่วมค้ำประกันการชำระหนี้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2. มีลูกค้ำประจำสาขา หรือ บุคคลอื่นที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรให้เป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน

3. มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหน้าอื่นจำนองเป็นประกันเช่นที่ดินที่มีเอกสารสิทธิจากทางราชการประเภท โฉนด นส.3

4. มีหลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือเงินฝากในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประกัน

ระยะเวลาชำระหนี้เงินกู้

ประเภทเงินกู้	กำหนดชำระคืน
1. เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกษตร	ไม่เกิน 12 เดือน กรณีพิเศษ 18 เดือน
2. เงินกู้เพื่อการลงทุนในทรัพย์สินการเกษตร	ไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษ 5 ปี
3. เงินกู้เพื่อรอกขายผลผลิตการเกษตร	ไม่เกิน 6 เดือน
4. เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินหรือไถ่ถอน	ไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษ 5 ปี
5. เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่น	ไม่เกิน 12 เดือน

อัตราดอกเบี้ยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

$$\begin{aligned} \text{MRR} &= \text{อัตราต้นทุนเงิน} + \text{อัตราทุนบริหาร} + \text{อัตราส่วนเหลือ} \\ &= 8.00 + 3.50 + 1.00 \\ &= 12.50 \text{ ต่อปี} \end{aligned}$$

ระดับ วงเงิน	สูตร	อัตราดอกเบี้ยร้อยละต่อปี
1. ไม่เกิน 60,000 บาท	MRR-1.00	=11.50
2. เกินกว่า 60,000 บาท แต่ไม่เกิน 150,000 บาท	MRR	=12.50
3. เกินกว่า 150,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท	MRR+1.00	=13.50
4. เกินกว่า 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท	MRR+2.00	=14.50
5. เกินกว่า 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท	MRR+3.00	=15.50
6. เกินกว่า 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท	MRR+4.00	=16.50
7. เกินกว่า 5,000,000 บาท	MRR+4.50	=17.50

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิพงษ์ (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านโสัง จำกัด จังหวัดลำพูน จากผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนระยะเวลาการเป็นสมาชิกและระดับชั้นสมาชิก มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติในการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านโสัง จำกัด

วัลยา (2549) ได้ทำการศึกษาความต้องการสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ความต้องการสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีระดับความต้องการสินเชื่อในระดับน้อย ได้แก่ ด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง และด้านกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ส่วนความต้องการสินเชื่อเพื่อการลงทุนทางด้านค้าขายอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมแล้วปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คือ ระดับการศึกษาและเกณฑ์ในการเลือกสถาบันเงินกู้ มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ

เฉลิมพล (2548) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แก่ อายุ จำนวนสถาบันการเงินที่เป็นหนี้และรายได้ของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความสามารถของเกษตรกรในการชำระหนี้สินเชื่อ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ใช้เงินกู้ จำนวนอาชีพ และระยะเวลาการเป็นหนี้

วันชัย (2547) ได้ทำการศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษาพบว่า หลังเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ พบว่า ภาระหนี้สินของเกษตรกรกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเฉลี่ยเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ภาระหนี้สินนอกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเฉลี่ยเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างมีนัยสำคัญและรายได้ของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อประเมินด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของโครงการ พบว่า ด้านกระบวนการผู้เข้าร่วมโครงการรับการอบรมโครงการฟื้นฟูอาชีพ หรืออบรมเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้วยความสมัครใจ เนื้อหาที่อบรมตรงตามความต้องการและได้รับประโยชน์จากการอบรม สามารถนำความรู้ไปเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาอาชีพ ด้านผลลัพธ์ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีภาระหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ลดลง จึงสรุปได้ว่าโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบเป็นโครงการที่ประสบผลสัมฤทธิ์ตามที่

ตั้งเป้าหมายของการลดหนี้สินนอกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และการเพิ่มรายได้ของโครงการ

บุญยืน (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ หน่วยอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หลังเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ระยะเวลา 1 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.23 เกษตรกรสามารถชำระได้บางส่วน เนื่องจากสามารถออมเงินได้ รองลงมา ร้อยละ 12.87 เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และร้อยละ 9.9 เกษตรกรสามารถชำระหนี้ได้หมด เนื่องจากมีหนี้ค้างชำระคืนน้อย จากการศึกษาทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพหลักก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ รายได้รองภาคเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ รายได้หลักนอกภาคการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ รายได้รองนอกภาคการเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ การปรับเปลี่ยนอาชีพหลังเข้าร่วมโครงการมีความสัมพันธ์กับความความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร ในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

นิกร (2542) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ประเภทของการใช้เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แหล่งเงินกู้อื่น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่กู้เงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร มีแนวโน้มที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรลูกค้าที่กู้เงินเพื่อใช้ในเงินกู้ประเภทอื่น ๆ และที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่มีแหล่งเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรรายอื่นด้วยเช่นกัน

พงษ์สิทธิ์ (2541) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ได้จากการเกษตรและจำนวนเงินกู้ที่ยังไม่ได้ชำระคืนคงเหลือทั้งหมดของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์การเกษตรและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส สถานภาพตำแหน่งผู้นำในชุมชน จำนวนแรงงานในครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดิน กิจกรรมการประกอบอาชีพ จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตร รายได้นอกการเกษตร เครื่องจักรกลการเกษตร อุปกรณ์ในการขนส่ง ผลผลิตการเกษตร และหลักประกันเงินกู้ของเกษตรกร ไม่มีความแตกต่าง

นรชัย (2540) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ของลูกค้านาคารกรุงเทพจำกัด สาขานครศรีพิงค์เชียงใหม่ มี 7 ปัจจัย คือ 1.สินเชื่อเดิม ถ้าเคยมีสินเชื่อเดิมที่สาขามาก่อน โอกาสชำระหนี้จะดี 2.ร้อยละภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ถ้าสัดส่วนภาระหนี้คงเหลือยิ่งสูงความสามารถในการชำระหนี้จะลดลง 3.ระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ ถ้าระยะเวลาผ่อนชำระยาวนานขึ้นจะทำให้ความสามารถชำระหนี้มีโอกาสดลดลง 4.ระดับรายได้ ถ้ารายได้สูงความสามารถชำระคืนเงินกู้มีโอกาสดลดลง 5.อสังหาริมทรัพย์เดิม ถ้ามีอสังหาริมทรัพย์ความสามารถชำระคืนเงินกู้มีโอกาสดลดลง 6.อาชีพราชการ ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้คืนมีโอกาสดมากขึ้น 7.วัตถุประสงค์เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์มีโอกาสดทำให้ความสามารถในการชำระหนี้คืนลดลง

ธงชัย (2539) ได้ทำการศึกษาการบริหารสินเชื่อเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขา เชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ในการวางแผนการบริหารสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หัวหน้าหน่วยงานอำเภอจะเสนองบประมาณและเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละปีผ่านหัวหน้าพนักงานสินเชื่อ ไปยังผู้จัดการสาขาอำเภอและเสนอไปยังสาขา ระดับจังหวัด เพื่อขออนุมัติจากฝ่ายกิจการสาขาภาคเหนือต่อไป การกำหนดเป้าหมายของแผนงานที่สำคัญประกอบด้วย การรับเกษตรกรขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า การจ่ายเงินกู้ การรับชำระหนี้และการติดตามหนี้ค้างชำระซึ่งพิจารณาจากเป้าหมายปีที่ผ่านมาและนโยบายที่ทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกำหนด

สุรพล (2539) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทำให้เกิดคอกเบี้ยค้างรับของเงินกู้ประจำ กรณีศึกษา ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรี เชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มลูกหนี้ที่มีปัญหาในการค้างชำระดอกเบี้ย ส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นเจ้าของกิจการส่วนตัว และมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000 – 30,000 บาท ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และทำการค้าเกินตัว

จันทร์ศรี (2536) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรหมายความว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนสินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อย ดังนั้นในการพิจารณาการให้เงินกู้ ต้องกระทำอย่างรอบคอบ และพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เงินในกิจการฟาร์มอย่างแท้จริง เพื่อลดปัญหาการกู้ยืมเงินเกินความจำเป็น

เทียนชัย (2533) ได้ทำการศึกษาปัญหาการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.53 ไม่ได้นำเงินกู้ไปลงทุน โดยตรงในการสร้างผลผลิต ซึ่งการให้เงินดังกล่าวไปซื้อเกี่ยวกับการซื้อที่ดินร้อยละ 19.28 ใช้ในการชำระหนี้สินเดิมร้อยละ 13.25 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับน้อยไปกว่าการลงทุนร้อยละ 10 และเมื่อเกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการประกอบการร้อยละ 96.25 ไม่ได้ชำระหนี้ แต่ได้นำเงินไปใช้ในการลงทุนต่อไปและนำเงินบางส่วนไปใช้จ่ายด้านอื่น ๆ การปฏิบัติตามโครงการที่เสนอร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่มีปัญหาการใช้เงินทุนไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ปัญหาภาระหนี้สินเกษตรกรร้อยละ 48.75 มีหนี้สินมาก่อน และร้อยละ 75.0 แสดงให้เห็นว่าการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกหลายแห่งมีผลกระทบต่อภาระหนี้